

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Палкуш Віталії Петрівни «Реалізація ідей гуманізму в альтернативній освіті США», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»

8 червня 2026

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувачка ступеня доктора філософії, аспірантка 4 курсу заочної форми навчання Палкуш Віталія Петрівна (надалі – Аспірантка) у повному обсязі виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Аспірантка Палкуш Віталія Петрівна в процесі виконання освітньо-наукової програми здобула глибокі ґрунтовні знання за фахом, в повній мірі опанувала чітко окреслений програмою обсяг загальнонаукових умінь, навичок та компетентностей, необхідних для реалізації послідовного обґрунтованого наукового дослідження, а також пов'язаних із формуванням загальнонаукового світогляду та дотриманням норм професійної етики.

Аспірантка оволоділа комплексом необхідних дослідницьких умінь та навичок, зокрема тих, які стосуються планування та формування дизайну дослідження, організації послідовності його виконання та безпосереднього проведення етапів у відповідності до попередньо сформульованих мети та завдань, застосування комплексну методів та технологій, необхідних для отримання, структурування, аналітичного опрацювання і синтезу даних, перевірки достовірності отриманих результатів, їх систематизації та категоризації.

Під час підготовки в аспірантурі вона набула всі необхідні мовні компетентності для презентації результатів власного наукового дослідження англійською мовою в усній та письмовій формах, а також для повного розуміння та глибокого якісно-кількісного аналізу іноземних джерел наукової літератури з подальшою формалізацією отриманих даних.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи аспірантки Палкуш Віталії Петрівни затверджений рішенням вченої ради факультету суспільних наук Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол №3 від 29.10. 2021 року).

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ» Козубовська Ірина Василівна.

Термін виконання роботи: 2021- 2026 роки.

Аспірантка Палкуш Віталія Петрівна послідовно виконала усі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи у чітко встановлені терміни, що було підтверджено результатами обговорення відповідних проміжних, піврічних та річних звітів на засіданнях кафедри та Вченої ради факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

3. Актуальність теми дослідження

В сучасних умовах все більшого поширення в суспільстві набувають ідеї демократизації і гуманізації освіти, що вимагає впровадження нових підходів до питань організації освітнього процесу на основі принципу гуманізму. Принцип гуманізму в освіті передбачає повагу до особистості дитини в поєднанні з вимогливістю до неї, здійснює регулятивну функцію у відносинах педагогів і вихованців, вибудовуючи їх на довірі, взаємоповазі, любові, доброзичливості, співробітництві.

Найбільш повно принцип гуманізму реалізується сьогодні в альтернативній освіті, перші ідеї якої почали зароджуватися в світі дуже давно, про що свідчать праці таких відомих філософів, педагогів минулих часів, як Демокрит, Рабле, Коменський, Дідро, Гегель, Дістервег, Песталоцці, Руссо, Дьюї, Паркер та ін.. Впродовж XX-XXI століття ідеї альтернативної освіти набули подальшого розвитку і на сьогоднішній день альтернативна освіта є досить поширеною в багатьох зарубіжних країнах.

Що стосується України, то альтернативна освіта поки що не здобула широкої популярності, проте останнім часом в зв'язку з тривалою коронавірусною інфекцією, воєнною агресією з боку Росії актуалізуються пошуки нових форм організації освіти, адже традиційна освіта в цих складних умовах не може успішно функціонувати. Увагу вітчизняних науковців і практиків все більше привертають альтернативні форми освіти, зокрема, дистанційне навчання, домашнє навчання.

Однією з країн, де альтернативна освіта досить високо розвинена і широко розповсюджена, є США,

Аналіз наукових праць американських учених з питань альтернативної освіти (Р.І. Морлі, М.А. Рейвід, С.Р. Аронсон, Р.Е. Бучарт, Б. Якобс та ін..) дає підстави розглядати альтернативну освіту як педагогічну парадигму в освітній практиці, орієнтовану на створення в спеціально організованому педагогічному середовищі умов для розвитку природжених властивостей дитини й надання їй повної свободи для самореалізації; спрямовану на розширення суб'єкт-суб'єктних взаємин з метою прилучення індивіда до соціального досвіду у всіх сферах особистого й суспільного життя і забезпечення підготовки до свідомої активності й самостійної творчої діяльності в рамках тісного взаємозв'язку навчання і виховання з

навколишнім світом.

Актуальність проблеми підсилюється суперечностями, які сьогодні існують в педагогічній науці і практиці України. Це суперечності між:

- потребою у забезпеченні освітніх альтернатив значної кількості осіб і реальним станом шкільної освіти в Україні;
- реформуванням вітчизняної системи освіти і недостатньою увагою до питань альтернативної освіти;
- інтеграцією України до європейського і світового освітнього простору і недостатнім вивченням зарубіжного досвіду організації і функціонування альтернативної освіти.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами:

Дослідження виконувалося відповідно до теми кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Сучасні тенденції розвитку української і світової педагогічної освіти» (державний реєстраційний номер №0123U101506).

Тема дисертації затверджена вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 11 від 16.11.2021 р., уточнена (протокол № 9 від 26.10. 2023 р.)

5. Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації

Мета дослідження: на основі аналізу наукової літератури розкрити особливості становлення і функціонування альтернативної освіти в США.

Завдання дослідження:

- здійснити загальний аналіз системи освіти США;
- виявити історичні передумови розвитку альтернативної освіти;
- розкрити сутнісні характеристики альтернативної освіти;
- дослідити типологію альтернативних шкіл США;
- охарактеризувати діяльність основних сучасних альтернативних шкіл США.

6. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна.

На основі аналізу американської наукової літератури *вперше*: виявлено історичні передумови зародження і розвитку альтернативної освіти (педагогічні ідеї Геракліта, Демокріта, Т.Мора, Я.Коменського, І.Песталоцці, К.Роджерса, А.Маслоу представників «прогресивізму», «постмодернізму»); проаналізовано етапи становлення альтернативної освіти в США (фрагментарний, уніфікований, прогресивістсько-експериментальний, пошуковий, інформаційно-реформаторський, варіативний); обґрунтовано гуманістичну спрямованість альтернативної освіти, розкрито її сутнісні характеристики (варіативність, відкритість, плюралізм, самостійність освітніх установ, право педагогів на творчість, право учнів на вибір профілю освіти); з'ясовано типологію альтернативних шкіл США; охарактеризовано основні сучасні альтернативні школи в США.

Уточнено поняття «альтернативна педагогіка», «альтернативні школи», «неформальна освіта», «інклюзія».

7. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується чіткістю окреслених кваліфікаційних ознак дослідження – метою, визначеними об'єктом і предметом дослідження; підтверджується коректністю постановки розглянутих завдань, обґрунтованістю вихідних положень: теоретичних засад та джерельною базою дослідження, добором комплексу дослідницьких методів, адекватних меті та завданням роботи: *теоретичні (аналіз науково-педагогічної літератури з метою виявлення існуючих підходів до феномену альтернативної освіти і визначення основних понять; синтез – для забезпечення цілісного розуміння альтернативної освіти як педагогічного явища; порівняння – для виявлення спільного і відмінного у підходах до альтернативної освіти у працях різних науковців у різні історичні періоди; класифікацію – для здійснення типології альтернативних шкіл в США; контент-аналіз – опрацювання інформації на різних сайтах для ознайомлення з особливостями функціонування мережі альтернативних навчальних закладів у США); історико-педагогічні* для виявлення основних етапів розвитку альтернативної освіти і становлення мережі альтернативних навчальних закладів.

8. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Теоретичне значення полягає:

- у виявленні ідей альтернативної освіти в працях учених минулого, зокрема, представників «прогресивізму» і «постмодернізму»; аналізі основних хронологічних етапів розвитку і становлення альтернативної освіти в США (фрагментарний, уніфікований, прогресивістсько-експериментальний, пошуковий, інформаційно-реформаторський, варіативний);
- обґрунтуванні гуманістичної спрямованості альтернативної освіти і розкритті її сутнісних характеристик (варіативність, відкритість, плюралізм, самостійність освітніх установ, право педагогів на творчість, право учнів на вибір профілю освіти);
- з'ясуванні теоретичних підходів до визначення типології альтернативних шкіл США; аналізі діяльності основних сучасних альтернативних шкіл в США.

Практичне значення дослідження полягає

- у підготовці методичних рекомендацій 1) Альтернативна освіта в США: становлення і тенденції розвитку Ужгород: УжНУ, 2024. 2) Досвід реалізації ідей альтернативної освіти в діяльності Ф. У. Паркера. Ужгород: УжНУ, 2024.

Матеріали дисертації можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти, які готують педагогів, в курсах «Історія педагогіки»,

«Зарубіжна педагогіка», «Порівняльна педагогіка», «Соціальна психологія», «Соціальна педагогіка», «Профілактика девіантної поведінки» та ін., а також для розроблення нових курсів; студентами під час підготовки курсових, бакалаврських, магістерських робіт і проходження практики; вчителями, практичними соціальними працівниками і соціальними педагогами у професійній діяльності.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Ужгородського національного університету (довідка № 1293/0114 від 28.04.2023 р.).

9. Оцінка мови та стилю

Дисертацію написано згідно стилістики наукових робіт та дисертаційних праць із коректним використанням відповідних мовностилістичних засобів, зокрема відповідної термінології та синтаксичних конструкцій із чітко впорядкованим зв'язком складових. Стиль викладення матеріалів – науковий, текст дисертації характеризується композиційною структурою, між розділами дисертації як частинами комплексного наукового дослідження простежується логічний причинно-наслідковий зв'язок, окремі найбільш важливі дані у структурі тексту презентовано за допомогою рисунків та таблиць. Викладені матеріали дисертації характеризуються чіткою предметністю тлумачень, об'єктивністю аналізу, точністю формулювань та аргументацією тверджень. Спосіб подання матеріалів дослідження, наукових положень дисертації, висновків та рекомендацій забезпечують доступність їх сприйняття.

10. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертаційна робота оформлена згідно вимог до наукових кваліфікаційних праць на здобуття ступеня доктора філософії, що визначені Наказом Міністерства освіти та науки від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії»

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

12. Зауваження та рекомендації

У процесі підготовки дисертаційної роботи здобувачем були враховані всі зауваження та рекомендації, надані керівником, науково-педагогічними працівниками кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» під час попередніх обговорень роботи та проміжного, піврічного та річного звітування на засіданнях кафедри. Висловлені зауваження та побажання мають суто рекомендаційно-консультативний характер і в жодній мірі не впливають на загальну

позитивну оцінку дисертаційної роботи, а також не зменшують цінності її наукової новизни та практичної значущості, і відтак не є перешкодою для її подання в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

13. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Наказом Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017р. (зі змінами та доповненнями)

Дисертаційна робота Палкуш Віталії Петрівни на тему «Реалізація ідей гуманізму в альтернативній освіті США» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» №40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

14. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні наукові результати дисертаційної роботи висвітлені у публікаціях та розкривають її зміст. Результати дослідження висвітлено в 48 друкованих працях, серед яких: 16 статей у наукових фахових виданнях України, 16 статей у вітчизняних та зарубіжних наукових періодичних виданнях, 14 – у збірниках наукових конференцій та інших виданнях, 2 методичні рекомендації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Палкуш В. П., Козубовська І. В., Товканець О. С. Розвиток альтернативної освіти в США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. №2(49). С. 62–65.

DOI: [10.24144/2524-0609.2021.49.11-15](https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.11-15)

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2021_2_14

ISSN: 2524-0609

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачці належить домінуюча роль у здійсненні періодизації розвитку альтернативної освіти в США (70%); Товканець О.С охарактеризувала особливості альтернативної освіти (15%); Козубовська І.В. розкрила роль альтернативної освіти в системі освіти США (15%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: альтернативна освіта, гуманістичні ідеї, США.

2. Палкуш В. Типологія альтернативних шкіл США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. № 1(52). С. 133–137.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.133-136>

URL: <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/278877>

ISSN 2524-0609

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка самостійно здійснила всі етапи дослідження та підготувала публікацію до друку)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: типологія, альтернативні школи, гуманізм, США.

3. Козубовська І. В., Козубовський М. Р., Палкуш В.П. Організація сприятливого середовища для дітей групи ризику в США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. №2(53). С. 56–60.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.53.56-60>

URL: <https://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/290306>

ISSN 2524-0609

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка характеризує освітнє середовище, розкриває взаємодію школи з громадськими організаціями та іншими соціальними інститутами (25%)). Козубовський М.Р. проаналізував можливості впливу сприятливого освітнього середовища на поведінку неповнолітніх групи ризику, які пропонуються науковцями США. (55%); Козубовська І.В. – теоретично обґрунтувала поняття «діти групи ризику»: аналізує соціально-педагогічні характеристики дітей, які потребують особливої уваги в освітньому процесі (30%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: освітнє середовище, діти групи ризику, інклюзія, заміські табори, США.

4. Козубовська І. В., Булеза Б. Я., Палкуш В. П. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх групи ризику США в процесі соціальної інклюзії. *Вісник науки та освіти*. 2023. №7(13). С. 556–572.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-556-571](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-556-571)

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/54954>

ISSN

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачці належить провідна роль у концептуалізації дослідження та підготовці публікації, обґрунтуванні альтернативної освіти як однієї з форм соціальної інклюзії (60%); Булеза Б.Я. проаналізувала поняття «девіантна поведінка», «делінквентна поведінка»(20%) Козубовська І.В. визначила фактори девіантної поведінки (20%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: девіантна поведінка, профілактика, інклюзія, альтернативні заклади, США.

5. Козубовська І. В., Палкуш В. Ідеї гуманізму в альтернативній освіті США. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. Вип. 63(2). С. 209–215.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-34>

URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/63_2023/part_2/34.pdf

ISSN 2308-4855

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка обґрунтувала гуманістичні засади альтернативної освіти (70%); Козубовська І.В. розкрила суть гуманізму в історичному контексті (30%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: гуманізм, педагогіка, альтернативна освіта, США.

6. Палкуш В. Генезис і періодизація розвитку альтернативної освіти в США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. №1(54). С. 145–149.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.145-149>

URL: <https://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/303900>

ISSN 2524-0609

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка самостійно здійснила дослідження та підготовку публікації)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: гуманізм, альтернативна освіта, США.

7. Палкуш В. Реалізація ідей альтернативної освіти Ф. У. Паркера в сучасній американській школі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. №2(55). С. 72-76.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.55.72-76>

URL: <https://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/314460>

ISSN 2524-0609

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка самостійно підготувала публікацію.)

КЛЮЧОВІ СЛОВА: гуманізм, Паркер, педагогіка, США.

8. Смук О. Т., Козубовський Р. В., Палкуш В. П. Вплив ідей педагогіки дитиноцентризму Ф. У. Паркера на розвиток альтернативної освіти в США. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 2(10). С. 347-360.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-347-360](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-347-360)

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/19757>

ISSN 3041-1572

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка розкрила роль педагогіки дитино центризму Ф.Паркера в розвитку альтернативної освіти в США (70%); Козубовська І.В. здійснила загальну характеристику альтернативної освіти(15%); Козубовський Р.В. проаналізував сутність дитиноцентризму (15%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: прогресивізм, гуманістичні ідеї, США.

9. Смук О.Т., Палкуш В.П. Аналіз розвитку середньої освіти в США в ХХ столітті. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 12(58) С. 1513-1525.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12\(58\)-1513-1525%20](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12(58)-1513-1525%20)

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/33974>

ISSN: 2786-4952

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка здійснила аналіз розвитку середньої освіти в США в різні періоди її існування, охарактеризувала процес реформування освіти (80%); Смук О.Т. розкрила тенденції подальшого розвитку освіти в США (20%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА:альтернативна освіта

10. Козубовська І.В., Козубовський М.Р., Палкуш В.П. Розвиток соціальної компетентності учнів в умовах літніх заміських таборів: зарубіжний досвід. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. Вип. №2(43). С. 618–630.

DOI: [10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)-618-630](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43)-618-630)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/20604>

ISSN: 2308-4855

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка обґрунтувала положення про те, що дитячі заміські табори в США є повноцінною складовою системи освіти і в значній мірі виконують функції альтернативної освіти) (25%). Козубовський М.Р. узагальнив результати досліджень які свідчать, що розвиток комунікативних умінь і навичок учнів молодшого, середнього і старшого шкільного віку – один із важливих напрямків освітньої діяльності не тільки навчальних закладів, але й заміських таборів США (55%); Козубовська І.В. теоретично обґрунтувала поняття соціальної компетентності: аналізує структуру, компоненти та значення соціальної компетентності в контексті сучасної педагогіки. (20%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: соціальна компетентність, комунікативна компетентність, розвиток, учні, альтернативна освіта, заміські табори, освітнє середовище.

11. Смук О.Т., Палкуш В.П., Козубовський М.Р. Реалізація ідей альтернативної освіти в діяльності дитячих заміських таборів США. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 4(50). С.893—905.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4\(50\)-893-905](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-893-905)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/22746>

ISSN: 2786-4952

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка систематизувала дані які свідчать, що однією із специфічних форм альтернативної освіти в США є «навчання за межами школи», (outdoor education) (25%); Козубовський М.Р. обґрунтував положення про те, що ідеї альтернативної освіти реалізуються в діяльності дитячих заміських таборів США, які, крім рекреаційної функції, виконують також функції навчання і виховання неповнолітніх) (50%); Смук О.Т: досліджує філософські та педагогічні засади альтернативних освітніх моделей, зокрема гуманістичний підхід, ідеї Джона Дьюї, Ф. Паркера та інших. (25%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: альтернативна освіта, дитячий табір, навчання, виховання.

12. Товканець О. С., Палкуш В. П. Роль «теорії концентрації» Ф. У. Паркера в розвитку альтернативної освіти США. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 6(36). С. 1471-1483.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6\(36\)-1471-1483](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6(36)-1471-1483)

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/26120>

ISSN 2786-6165

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачці належить провідна роль в аналізі розвитку альтернативної освіти в США і ролі Ф.Паркера в її розвитку (70 %); Товканець О.С. розкрила сутнісні характеристики «теорії концентрації» Ф.Паркера (30%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Паркер, альтернативна освіта, США

13. Козубовська І. В., Палкуш В. П. Розвиток соціальної компетентності учнів в процесі альтернативної освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2026. №1(53). С. 988-1000.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1\(53\)-988-1000](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1(53)-988-1000)

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/35633>

ISSN 2786-5274

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачка детально охарактеризувала альтернативну освіту і проаналізувала можливості формування соціальної компетентності в процесі альтернативної освіти (80%); Козубовська І.В. розкрила зміст поняття «соціальна компетентність» (20%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: альтернативна освіта, соціальні компетентності, учні

14. Атрощенко Т. О., Палкуш В. П. Соціально-педагогічні умови формування соціальної компетентності учнів старших класів в умовах інтеграції до європейського освітнього простору. *Наука і техніка сьогодні. Серія: «Педагогіка»*. 2025. №11(52). С. 766-774

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11\(52\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11(52))

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11\(52\)-766-776](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11(52)-766-776)

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nts/issue/view/421/524>

ISSN: 2786-6025

(Здобувачка охарактеризувала соціально-педагогічні умови формування соціальної компетентності учнів старших класів (60%); Атрощенко Т.О. висвітлила особливості феномену «соціальна компетентність учнів старших класів» (40%).

(Наукове фахове видання України)

15. Будник О., Романишин Р., Литвин І., Бондар В., Ніколаеску І., Палкуш В., Фомін К. Educational innovation: synergy of Art Therapy and play-based learning in Preschool and Primary School Age [Освітні інновації: синергія арт-терапії та ігрового навчання у дошкільному та молодшому шкільному віці]. *Revista Brasileira De Educação Do Campo*. 2025. № 10 . e20058

DOI: <https://doi.org/10.70860/ufnt.rbec.e20058>

URL: <https://periodicos.ufnt.edu.br/index.php/campo/article/view/20058>

ISSN:2525-4863

(Здобувачка розкрила можливості арт-терапії в освітньому процесі (20%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: арт-терапія в освіті, освітні інновації, реабілітація, ігрове навчання, діти дошкільного віку, учні початкової школи.

(Web of Science, іноземне видання)

16. Козубовська І. В., Палкуш В. П. Характеристика сучасних альтернативних шкіл США. *Перспективи та інновації науки*. 2026. №3 (61). С. 695-708.

URL: DOI: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/39626/39641>

(Наукове фахове видання України)

(Здобувачці належить провідна роль у здійсненні детальної характеристики існуючих альтернативних шкіл США (80%); Козубовська І.В. забезпечила формування дизайну дослідження, підготовку публікації до друку (20%).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: освіта, учні, вчителі, альтернативні школи, інклюзія, освітнє середовище, навчання.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

17. Козубовська І.В., Мигалина З.І., Палкуш В.П. Педагогічні технології в освітньому процесі вищої школи США. *The latest implementation of technologies in education: IV Міжнародна науково-практична конференція* (Мюнхен, Німеччина, 21 -23 листопада 2022 р.). Мюнхен, 2022. С. 277-283.

(Здобувачка аналізує найбільш поширені педагогічні технології в освітньому процесі вищої школи США (внесок 40%).

18. Палкуш В.П. Роль альтернативної освіти у формуванні особистості фахівця в США. *Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців: X Всеукраїнська науково-практична конференція* (Хмельницький, Україна, 14 квітня 2022 р.). Хмельницький, 2022. С. 55–57.

(Здобувачка аналізує можливості альтернативної освіти у формуванні особистості фахівця в США).

19. Козубовська І.В., Булеза Б.Я., Палкуш В.П. Гуманістичні засади інклюзивної освіти. *Наука, освіта та технології: актуальні проблеми теорії та практики: Міжнародна науково-практична конференція* (Дрогобич, 19 травня 2023 р.). Дрогобич: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С. 13–14.

(Здобувачка розкриває гуманістичні характеристики інклюзивної освіти (внесок 40%).

20. Козубовська І.В., Булеза Б.Я., Палкуш В.П. Деякі аспекти інклюзивної освіти проблемних дітей в США. *Наука, освіта, технології в умовах глобалізації: Міжнародна науково-практична конференція* (Біла Церква, 10 червня 2023 р.). Біла Церква: ЦФЕНД, 2023. С. 7–9.

(Здобувачка аналізує окремі аспекти інклюзивної освіти проблемних дітей США, встановлює ї зв'язокі з альтернативною освітою, її внесокі 33 %)

21. Козубовська І.В., Булеза Б.Я., Палкуш В.П. Технології підготовки соціально-педагогічних кадрів до роботи з девіантними неповнолітніми в США. *Актуальні проблеми науки, освіти, суспільства в ХХІ столітті: Збірник тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф.* (Кременчук, 22 червня 2023 р.). Кременчук: ЦФЕНД, 2023. С. 38–40.

(Здобувачка аналізує технології підготовки соціально-педагогічних кадрів до роботи з девіантними неповнолітніми в США (внесок 33 %)

22. Палкуш В. П., Козубовська І.В., Булеза Б.Я. Гуманістична спрямованість навчання і виховання дітей «групи ризику» в альтернативних школах США. *Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти, технологій та суспільства: Міжнародна науково-практична конференція* (Кропивницький, 28 червня 2023 р.). Кропивницький: ЦФЕНД, 2023. С. 9–11.23.

(Здобувачка розкриває суть гуманістичної спрямованості навчання і виховання дітей «групи ризику» в альтернативних школах США, (внесок 33%).

23. Палкуш В.П. Дослідницькі університети в системі вищої освіти США. *Актуальні проблеми науки, освіти та технологій: досвід та перспективи:*

Міжнародна науково-практична конференція (Ізмаїл, 24 травня 2023 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД, 2023. С. 19–21.

(Здобувачка аналізує дослідницькі університети в системі вищої освіти США.)

24. Палкуш В.П., Козубовська І.В. Деякі особливості розвитку системи освіти в США на сучасному етапі. *Вектори розвитку науки, освіти, технологій та суспільства в умовах глобалізації*: Міжнародна науково-практична конференція (Рівне, 17 червня 2023 р.). Рівне, 2023. С. 10–12.25.

(Здобувачка аналізує деякі особливості розвитку системи освіти в США на сучасному етапі, (внесок 50%)

25. Палкуш В.П. Розвиток ідей альтернативної освіти. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку науки, освіти і технологій* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (Полтава, 27 липня 2024 р.). Полтава, 2024. С. 9–11.

(Здобувачка аналізує розвиток ідей альтернативної освіти)

26. Козубовська І.В., Палкуш В.П., Тополянський С.І. Деякі аспекти використання інформаційних технологій в системі вищої освіти США. *Креативна трансформація та модернізація сучасного суспільства*: науково-практична конференція (11–13 травня 2025 р.). Креативний простір. 2025. № 27. С. 7- 8.

(Здобувачка аналізує сучасні підходи до використання інформаційних технологій в системі вищої освіти США, (внесок 30%).)

27. Козубовський М. Р., Палкуш В. П. Інклюзивна освіта в системі профілактики девіантної поведінки неповнолітніх групи ризику в США. *Інтелектуальний ресурс сьогодення: наукові задачі, розвиток та запитання*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 29 серп. 2025 р.). Чернівці, 2025. С.310–312.

(Здобувачка розглядає інклюзивну освіту в широкому значенні, як засіб включення неповнолітніх групи ризику в соціум (внесок 40%).)

28. Палкуш В.П. Ідеї альтернативної освіти в західній педагогіці. *Соціально-економічні виклики та можливості глобалізації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (Одеса, 5 березня 2024 р.). Одеса, 2024. С. 156–160.

(Здобувачка – одноосібний автор публікації, розглядає альтернативну освіту в західній педагогіці)

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

29. Палкуш В.П. Моніторинг якості освіти у вищій школі США. *Креативний простір*. Харків. Новий курс, 2021. № 6. С. 18–21.

(Здобувачка аналізує моніторинг якості освіти у вищій школі США)

30. Палкуш В.П. Роль альтернативної освіти в сучасних умовах розвитку суспільства. *Problems of practice, science and ways to solve them: The IV International Science Conference (Milan, Italy, October 11–13, 2021)*. 2021. P. 116–117.

(Здобувачка розглядає роль альтернативної освіти в сучасних умовах розвитку суспільства)

31. Палкуш В.П. Основні моделі альтернативної освіти США. *Problems and tasks of modern science and practice: The IX International Science Conference* (Bordeaux, France, November 15–17, 2021). 2021. Р. 301–305.

(Здобувачка аналізує основні моделі альтернативної освіти США.)

32. Палкуш В.П. Основні передумови модернізації освіти США на сучасному етапі розвитку. *About modern problems in science and ways to solve them: The XII International Science Conference* (Graz, Austria, December 06–08, 2021). 2021. Р. 289–291.

(Здобувачка розглядає основні передумови модернізації освіти США на сучасному етапі розвитку.)

33. Палкуш В.П. Наукові підходи до проблеми підвищення якості освіти в США. *Theoretical and practical foundations of science: The XIV International Science Conference* (Rome, Italy, December 20–22, 2021). 2021. Р. 177–180.

(Здобувачка аналізує наукові підходи до проблеми підвищення якості освіти в США)

34. Палкуш В.П. Розвиток альтернативної освіти в США в історичному контексті. *Theoretical and applied aspects of the application of modern science: The V International Scientific and Practical Conference* (Tokyo, Japan, February 7–9, 2022). 2022. Р. 288–291.

(Здобувачка аналізує та розглядає розвиток альтернативної освіти в США в історичному контексті)

35. Милян Ж. І., Палкуш В. П. Зарубіжний досвід альтернативної освіти. *Креативний простір*. Харків: Новий курс, 2023. № 1. С. 15–17.

(Здобувачка розглядає аналізує досвід альтернативної освіти в США (внесок 50 %))

36. Козубовська І.В., Булеза Б.Я., Палкуш В.П. Підготовка соціально-педагогічних працівників до роботи з девіантними неповнолітніми в США. *Technologies, ideas and ways of learning development in modern conditions: The XXXI International Scientific and Practical Conference* (Munich, Germany, August 07–09, 2023). 2023. Р. 121–127.

(Здобувачка аналізує підготовку соціально-педагогічних працівників до роботи з девіантними неповнолітніми в США (внесок 25 %))

37. Палкуш В., Булеза Б. Я., Козубовська І. В. Особливості спілкування дітей групи ризику з синдромом Аспергера. *Нотатки сучасної науки*. 2023. № 8. С. 23–24. (Здобувачка аналізує особливості дітей з синдромом Аспергера (внесок 25 %))

38. Палкуш В.П. Допитання про альтернативну освіту. *Креативний простір*. Харків, Новий курс. 2023. № 4. С.16–18.

(Здобувачка розглядає основні аспекти альтернативної освіти))

39. Палкуш В.П. Реалізація парадигми «Освіта впродовж життя» в США. *Креативний простір*. Харків. Новий курс. 2023. № 10. С.68–69.

(Здобувачка аналізує парадигми «освіта впродовж життя» в США.)

40. Палкуш В.П. Альтернативна освіта: тенденції розвитку. *Advanced top technology: електрон. наук. журн*. Харків. Новий курс, 2024. № 1. С. 37–40.

(Здобувачка розглядає альтернативна освіта та тенденції її розвитку)

41. Палкуш В.П. Сучасні альтернативні школи в США. *Questions regarding the problems of higher education: The IX International Scientific and Practical Conference* (Bordeaux, France, March 04–06, 2024). 2024. Р. 301–304.

(Здобувачка аналізує найбільш поширені сучасні альтернативні школи в США)

42. Палкуш В.П. Значення педагогічної спадщини Ф. У. Паркера у розвитку альтернативної освіти США. *Advanced top technology*: електрон. наук. журн. Харків, Новий курс, 2024. №3. С. 51–53.

(Здобувачка аналізує сучасні значення педагогічної спадщини Ф. У. Паркера у розвитку альтернативної освіти США).

43. Палкуш В.П. Альтернативна освіта в США: становлення і тенденції розвитку. (методичні рекомендації). Ужгород, УжНУ, 2024. 25 с.

(Здобувачка аналізує альтернативну освіту в США: становлення і тенденції розвитку).

44. Палкуш В.П. Досвід реалізації ідей альтернативної освіти в діяльності Ф. У. Паркера. (методичні рекомендації). Ужгород, УжНУ, 2024. 25 с.

(Здобувачка аналізує ідеї альтернативної освіти в діяльності Ф. Паркера.)

45. Палкуш В.П. Передумови розвитку альтернативної освіти в США. *Соціально-політичні студії УжНУ*. 2024. С. 19–20.

(Здобувачка аналізує передумови розвитку альтернативної освіти в США.)

46. Палкуш В. П. Вплив американського прогресивізму на розвиток альтернативної освіти. *Advanced top technology*: електрон. наук. журн. Харків, Новий курс, 2025. № 24. С. 13–15.

(Здобувачка аналізує вплив американського прогресивізму на розвиток альтернативної освіти).

47. Палкуш В. П. Моделі альтернативної освіти США. *Креативний простір*. Харків: Новий курс, 2025. № 24. С. 20.

(Здобувачка аналізує сучасні моделі альтернативної освіти США)

48. Палкуш В.П. Основні технології арт-педагогічної роботи вихователя з дітьми. *Грааль науки*: міжнародний науковий журнал. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025. № 49. С. 1298.

(Здобувачка аналізує основні технології арт-педагогічної роботи вихователя з дітьми)

15. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Перевірка дисертаційної роботи проводилася сертифікованою програмою «StrikePlagiarism.com». У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Виявлені за допомогою програми StrikePlagiarism.com текстові співпадіння (цитування) мають посилання на відповідні першоджерела, внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадіння) в тексті не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові матеріали є власним напрацюванням Здобувачки, текст дисертації є оригінальним. Робота визнається самостійною та рекомендується бути допущеною до захисту.

Положення дисертації апробовано на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи (протокол № 13 від 8.06.2026 р.). За результатами засідання кафедри ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів роботи Палкуш Віталії Петрівни на тему «Реалізація ідей гуманізму в альтернативній освіті США» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»,.

Дисертаційна робота **рекомендована до захисту** у спеціалізованій Вченій раді за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Головуюча на засіданні
доктор педагогічних наук, професор,
професорка кафедри
загальної педагогіки та педагогіки вищої
школи ДВНЗ «УжНУ»

Галина РОЗЛУЦЬКА

Підпис доктора педагогічних наук,
професора Розлуцької Г. М.
засвідчую

Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК